

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ФОНДАЦИЯ ЗА ПРОЗРАЧНИ РЕГЛАМЕНТИ

София 1618, бул. „Цар Борис III“ № 168, БЦ „Андромеда“ ет. 1, офис 13

Тел./Факс: + 359 2 987 13 14; GSM:+359 889 777 994

E-mail: office@ftr-bg.org; www.ftr-bg.org

ДОКЛАД

Оценка на готовността/капацитета на местните заинтересовани страни, с фокус представителите на структурите на гражданското общество, за участие в процеса на ежегодното наблюдение, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението на ПИРО, в светлината на променената нормативна уредба

Докладът е резултат от изпълнението на Дейност 2 по проект № BG05SFOP001-2.025-0107 „Доверие и партньорство за добро управление“ на Фондация за прозрачни регламенти, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проектът №BG05SFOP001-2.025-0107 „Доверие и партньорство за добро управление“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	3
1. ЦЕЛ НА ИЗПЪЛНЯВАНАТА ДЕЙНОСТ.....	3
2. МЕТОДИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ.....	4
II. ПРЕДСТАВЯНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ ДЪЛБОЧИННИ ИНТЕРВЮТА.....	7
III. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ И ИЗВОДИ	13

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЦЕЛ НА ИЗПЪЛНЯВАНАТА ДЕЙНОСТ

Изпълнението на Дейност 2 от настоящия проект има за цел да осъществи проучване на готовността/капацитета на местните заинтересовани страни, с фокус структурите на гражданското общество и на обществеността като цяло, за участие в процеса на ежегодното наблюдение, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението на Плановите за интегрирано развитие на общините (ПИРО), в светлината на променената нормативна уредба и по-конкретно, в Закона за регионално развитие. Чрез тези промени бяха доразвити нужните нормативни предпоставки за включването на представители на местната общност във всички етапи за изпълнение на ПИРО. Но **утвърдените „Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 година“ от министъра на регионалното развитие и благоустройството, акцентират предимно върху процеса на разработване, а темата наблюдение и оценка е разработена в ограничен до половин страница обем.** Тези етапи изискват различни компетентности и подходи за тяхното изпълнение. Досегашните наблюдения показват, че **участието на представители на местната общност обичайно е по-активно в началната фаза на изготвянето на плана.** Това обстоятелство предопредели и **целта на предвиденото проучване, която е да осигури актуална, достоверна информация–самооценка за наличния в структурите на гражданското общество експертен капацитет и мотивация/готовност за активно участие в следващите фази на изпълнението на вече приетия План.**

Информацията от настоящото изследване е **надграждаща** базисната информация за **състоянието на взаимодействието местна власт-гражданско общество** в началната фаза от цикъла на разработване, изпълнение и мониторинг на регионалната политика 2021-2027 г. на местно ниво, получена от изпълнение на Дейност 1 от настоящия проект. Предоставя аналитична информация за изработването на „Препоръки за подобряване на средата за партньорство за добро управление на процесите, свързани с изпълняването на регионалната

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

политика от общинските администрации“ и на предвидения за разработване „Наръчник за практическо поведение в процеса на осъществяване на ежегодно наблюдение на изпълнението на ПИРО, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението с активното участие на представители на местното гражданско общество при спазване на принципите за добро управление и прозрачност“. Изследването е проведено чрез метода на дълбочинните интервюта сред представители на обществеността на територията на осем общини от Южен централен район (ЮЦР) – община Асеновград, община Доспат, община Златоград, община Крумовград, община Момчилград, община Пещера, община Стамболийски и община Харманли.

2. МЕТОДИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Работни параметри на обекта на изследването и обем на извадката

Обект на изследването са представители на целевата група по проекта - **структури на гражданското общество** (НПО и техните служители), **местни лидери на общественото мнение** (отделни граждани изявени общественици, в т.ч. ключови представители на местния бизнес, на училищни или читалищни настоятелства и др. подобни) **на територията на 8-те общини**, фокус на проучванията по Дейност 1 и Дейност 2 на проекта, които имат различни граждански активности, **но не са участвали в първата фаза на изготвяне, съгласуване и одобрение на ПИРО**. Така дефинираният обект на изследване напълно отразява фактическото състояние на гражданското общество в изследваните общини, като акцентира на отделни граждани, а не на представители на структури, защото на практика в преобладаващата част от населените места липсват структури на гражданското общество. **Обемът** на генералната съвкупност на **изследвания обект** беше съставен чрез информация от публично достъпни източници: регистър на ЮЛНЦ, Информационен портал за неправителствените организации (www.ngobg.info), интернет сайтовете на общинските администрации, Комуникационните стратегии на ПИРО и др. свързани документи, както и чрез събиране на информация по време на теренните проучвания, изпълнени по Дейност 1.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

На територията на общините Златоград, Харманли и Асеновград, чрез наличната информация, бяха идентифицирани 6 активни сдружения с нестопанска цел, за които нямаше информация да са участвали в първия етап от изпълнението на ПИРО. В останалите общини нямаше открити активни структури на гражданското общество. Поради невъзможност да бъде съставен изчерпателен списък на генералната съвкупност на целевата група, се изготви квотна матрица по териториален признак, която да гарантира, че ще има равномерно представени участници от всяка от осемте общини по метода на „снежната топка“. От всяка община се идентифицира по един представител от местната общественост, лидер на общественото мнение, а той посочваше по още един и т.н. Вторият квотен признак на матрицата беше на принципа на „отзовалите се“. Бяха отправени общо 24 покани към:

- граждани, активни по различни поводи и с различни инициативи, идентифицирани по време на изпълнение на Дейност 1, не взели участие в първия етап от изпълнение на ПИРО;
- представители от шестте НПО, идентифицирани като активни чрез посочените по-горе източници на публична информация.

Така зададеният обем на извадката гарантираше, че ще бъде изпълнен квотният териториален признак да има пропорционално представителство на участниците в интервютата от всяка от общините. Беше получено **съгласие от 12 поканени, в т.ч. от двама представители на НПО сектора**. Според отзовалите се на поканата, предварително зададеният обем на извадката беше изпълнен на 50%, като същевременно не беше нарушено пропорционалното териториално представителство и от всяка община беше интервюиран минимум по един представител. Изключение беше допуснато в община Пещера, защото въпреки даденото съгласие и уговорената среща, в последния момент такава беше отказана.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Мотивът за отказа беше формулиран по следния начин: „Не се чувствам подготвен да разговаряме по така формулираната тема“¹.

Времеви и териториален обхват на дълбочинните интервюта

Интервютата бяха проведени през м. ноември, 2022 г., във фокусните общини по проекта от Южен централен район, както следва: община Асеновград – 2 бр.; община Доспат – 2 бр.; община Златоград – 3 бр.; община Крумовград – 1 бр.; община Момчилград – 1 бр.; община Стамболийски – 1 бр.; община Харманли – 2 бр.

Съотносимост на избрания метод към целта на изпълняваната дейност и представителите от целевата група на проекта

Познавателните потребности, които мотивираха избора на дълбочинното интервю, като метод за събиране на информация, бяха следните: на първо място, беше важна **самооценката** на интервюираните лица за **тяхната готовност**, разбирана от една страна като **мотивация** и от друга страна като **компетентност**, за партниране с местната власт конкретно в областта на регионалното развитие. За нуждите на конкретното изследване под „мотивация“ разбираме **комплекса от външни фактори, влияещи върху поведението на обекта и вътрешни разбирания и нагласи**: разбирането за смисъла за предприемане на действие/участие; проблемът за доверието като мотиватор. Под „компетентност“ разбираме **притежаването на знания, умения и възможности (капацитет)** за тяхното прилагане. На второ място, беше търсена **самооценката за степента на удовлетвореност от възможностите за осъществяване на партньорства с местните власти, предпочитания и очаквания** във връзка с възможността за комуникация на публични политики и др. подобни.

Методът беше избран, защото чрез него в максимална степен може да се опише една **спонтанно възпроизведена социална реалност, субективно преживяна** –

¹ Цитатите в доклада умишлено са дадени само в мъжки род, за да се гарантира допълнително анонимността на участниците в интервютата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

функционирането на гражданското общество в „живия живот“, така, както то се вижда, преживява и оценява от изследваните лица. Има ли такава реалност, какво се е променило? Резултатите ще проблематизират от нов ъгъл процеса на взаимодействие между местна власт и гражданско общество в различните етапи на изпълнение на ПИРО. На тази основа ще бъдат изготвени Препоръките и Наръчника, предвидени в Дейности 3 и 4 на проекта.

Интервютата бяха проведени индивидуално, в естествената ежедневна среда на респондентите.

Анализът на резултатите от проведените интервюта ще бъде интерпретиран и в сравнителен план на получената информация от Дейност 1, както и в ретроспективен план на релевантна информация от количественото проучване по проект BG05SFOP001-2.009-0066 „Бъдещето е във Ваши ръце“.

Дълбочинните интервюта бяха проведени от екип на бенефициента, двама експерти – експерт социолог и експерт регионално развитие.

II. ПРЕДСТАВЯНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ ДЪЛБОЧИННИ ИНТЕРВЮТА

Пространственото описание на субективното възприятие на изследваните лица за процеса на взаимодействие **местна власт-гражданско общество** за участие в ежегодното наблюдение, изготвянето на междинна оценка и последваща оценка на изпълнението на ПИРО е изготвено при проследяване на три основни качества за обекта на изследване: мотивация; компетентност; удовлетвореност.

Мотивация

При проведеното количествено проучване преди 4 години 81% от респондентите, представители на гражданското общество, декларират желание за участие при разработването на следващия програмен документ и само 19% нежелание. В същото време, интерес към правенето на регионална политика 39% от същите респонденти заявяват, че

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

нямат/не се интересуват; 27% се интересуват и имат конкретни идеи; 24% се интересуват, но не могат да участват; 10% се интересуват, но не знаят как. Констатираното от това проучване колебание в поведението на респондентите е намерило своя израз и в начина, по който протича първоначалният етап от изпълнение на новия програмен период, чрез процеса по създаване и одобрение на стратегическия документ ПИРО 2021-2027 г. Декларираната активност всъщност не се случва, както беше констатирано в проведеното проучване по Дейност 1 от проекта. Това провокира изследователския интерес да се опитаме да идентифицираме причините. В преобладаващата си част интервюираните респонденти посочваха като основна причина въведените ограничения във връзка с пандемията от Ковид-19. Втората най-често посочвана причина беше липсата на свободно време. На уточняващ въпрос, ако публичното обсъждане се провежда в извънработно време, дали биха взели участие, респондентите даваха уклончивия отговор: „*Който се интересува ще участва, когато и да било*“ или „*О, не, не, тогава пък още по-малко някой би отишъл*“. Тези отговори ни дават основание да предполагаме, че по този начин респондентите се опитват да прикрият истинския мотив за тяхното неучастие. При разгръщане на разговорите, постепенно стана ясно, че дълбоките **причини за неосъществената активност за включване в началния етап на формулиране и приемане на новия стратегически документ за изпълнение на регионалната политика на местно ниво са:**

- **съществуването на разделителна линия между управляващи и управлявани:** „*Те, служителите от общинската администрация си знаят какво да правят*“, „*Ами какво можем да им кажем ние...*“, „*Те си ги решават там тези неща*“. Във всички разговори отчетливо са налагаха разделителните – „те“ и „ние“;
- **ниската самооценка за наличието на знания и умения, които биха били полезни конкретно в процеса на правене на политики.** Трябва да се отбележи фактът, че интервюираните лица бяха с добро самочувствие и реализирани в различни социални роли, включително притежаващи специфични знания и умения за работа с административни структури по различни проектни финансираия: „*По-добре е да*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

бъдат привлечени външни консултанти“, „Аз досега не съм се занимавал с такива неща“, „Ами сега за първи път разбирам, че мога просто ей така да участвам“, „Винаги съм си мислил, че трябва да имам много специална подготовка, не мисля, че съм готов“. Респондентите виждат, че биха могли да имат своето място в този процес основно в даване на мнение и предложения само за конкретни проекти, но не и за по-абстрактни, според техните думи, визия, цели и индикатори, чрез които да се измерва постигането на целите: „На публичните обсъждания отиват само хората, които имат конкретен интерес техните проекти да бъдат включени“, „Интересувам се само кога и как ще бъде изпълнен проектът, който ме засяга“;

- **усещане за липса на подкрепа и загуба на престиж** заради обществения натиск за повече конкретност (проекти и финансиране), а не абстрактност и *„пожелания, които не се сбъдват; пак празни обещания; колко време пак ще чакаме да се одобри финансирането...“*. В тази връзка респондентите споделиха с тревога и разочарование, че е налице и разрастваща се разделителната линия не само йерархично, по вертикала управляващи-управлявани, но и по хоризонтала – граждани-граждани. От една страна се говори за „те“ – управляващите и „ние“ – управляваните. За съжаление, „ние“ се определя само, ако има външен дразнител, но не може да се идентифицира извън вертикалната разделителна линия. Т.е. в проведените интервюта не се откриха такива фактори (напр. бизнес инициативи, активистки инициативи от различен характер), които биха могли да бъдат основа за преодоляване на отчуждеността и недоверието, които самите граждани изпитват помежду си: *„Всичко се е променило към по-лошо, не вярват, не искат да се включат в нищо. През 90-те беше различно, хората идваха, имаше голям ентусиазъм“; „Сега все питат за какво е всичко това – дори за инициативи за почистване на града – ами това наша работа ли е, я кажи сега кой не си е свършил работата...“*.

Един от важните въпроси, на които се опита да даде отговор изследването е намирането на групообразуващ елемент за преодоляване на тази разделителна линия, която в най-висока

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

степен влошава климата изобщо за функциониране на някакво гражданско общество. **Единственият групообразуващ и силно мотивиращ фактор за съвместни инициативи е художествено-творческата самодейност във всичките ѝ проявления:** състави за песни и танци (не само народни), фестивали, спортни мероприятия. Много вероятно за това да допринесе фактът, че в тази сфера целенасочено се отделят **финансови и други ресурси, както на проектен принцип от различни донори, но така също целенасочени, редовни бюджетни финансираня, национални и местни.** Същевременно е налична съответната обществена, лесно достъпна инфраструктура, като най-яркия пример за това са читалищата. Не случайно, в изследваните общини представители на читалищните и училищните настоятелства са посочвани най-често от респондентите като лица, които биха имали тежест и възможности за фасилитиране на процеса по взаимодействие **местна власт-гражданско общество.**

Задълбочаващата се дезинтеграция по хоризонтала е и причината за **чувствителното намаляване на влиянието/въздействието/присъствието на местни/локални НПО,** за сметка на опериращите на национално ниво, а така също и **промяната в сферите на дейност, които стават все по-частни** (благотворителност, образование, защита правата на животни и/или хора в неравностойно положение, младежки дейности, предоставяне на социални услуги), за сметка на **традиционно предпочитаните от 90-те години области на дейности на гражданските организации, свързани с държавното управление и мониторинга на политики** (*последното твърдение е на база събраната количествена информация от Регистъра на ЮЛНЦ в обществена полза към министерство на правосъдието, от изследователите при подготовката на теренната работа за извършване на дълбочинните интервюта*).

- **усещане за изолация и непризнаване на техния принос от страна на местните институции. Липса на обратна връзка:** *„Аз с изненада разбрах, че ще има обществено обсъждане на ПИРО, съвсем случайно, от случайна публикация в интернет. А офисите ни са един до друг. В толкова инициативи сме участвали, а*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

пак не ни потърсиха. Но дори и тогава изпратихме наши предложения, но нямаше абсолютно никаква реакция... Не бяха отразени, нямаше никаква обратна връзка...“.

По отношение на мотивацията за участие на представителите на гражданското общество в партньорско взаимодействие с местната власт при провеждане на политиката за регионално развитие е от съществено значение **климатът доверие-недоверие**. Както вече беше отчетено в предходния доклад по Дейност 1, се **зadълбочава чувството за липса на доверие, както в отношенията местна власт-гражданско общество, така и между самите граждани като цяло**. Доверието е сложно и многопластово понятие, което може да бъде обяснено или по-скоро разбрано с още, не по-малко сложни понятия, като: познатост, предсказуемост, полезност, надеждност, сътрудничество, компетентност и други. Възможностите на настоящото изследване не могат да обхванат всички пластове/измерения на доверието, но една от причините, които се очертаха като **фактор за влошаването му е натрапчивото усещане за липса на предсказуемост**: „В крайна сметка за какво е всичко това... Ние правим неща, работим, убеждаваме хората, а накрая няма никакво финансиране“; „Толкова добри неща бяха направени през годините... бавно, но все пак имахме някаква перспектива, а сега... как да ни повярват, нищо не можем да им кажем, все едно, че ги лъжем...“.

Компетентност

Профилът на участниците в дълбочинните интервюта най-общо е: хора с висше образование, дългогодишен опит (средно около 10 годишен) в сферата на обществената работа (в структури на НПО, такива, които вече са прекратили дейността си, но и в активни в различни проектни и/или доброволчески инициативи; бивши служители в местни и/или териториални държавни административни структури, представители на малък бизнес). За разлика от установената феминизация на НПО сектора на национално ниво в България (източник – от предварително събраната и анализирана информация за подготовката на теренната работа: Регистър на НПО, портала на неправителствените организации,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

доклади за НПО и др. подобни), тук няма изразена полова диференциация, дори може да се говори за паритет по отношение на представеността на мъжете и жените. Средната възраст на интервюираните е около 40 години. По време на интервютата те демонстрираха много добро познаване на местната ситуация във всички сфери на обществения живот – местно управление, социално-икономическо състояние, състояние на гражданското общество. Това обстоятелство показва тяхната реална обществена ангажираност към локалните проблеми като цяло. От друга страна, обаче, те показаха и висока критичност към собствената си компетентност за участие в правенето на политики: „*Аз разбирам от моята работа, но правенето на политики е нещо повече...*“. Така също, конкретният им дългогодишен опит в разработване, изпълнение, оценка на проекти, в голяма степен е предпоставка за рутинното пренасяне на разбирането за проектния цикъл и върху смисъла на отделните етапи на изпълнение на ПИРО. Например, етапът на оценка на изпълнението на ПИРО се свежда преимуществено до разбирането за отчитане броя на изпълнените спрямо планираните проекти. **Работи се предимно на практическото ниво, на нивото на количествените показатели, без да се отчита въздействието от изпълнението върху живота на общността.** Допускаме, че **основна причина за нагласите на респондентите за проява на интерес само в началния етап от изпълнението на ПИРО** (който приключва с приемането на стратегическия документ), както и неразбирането, че това е един непрекъснат процес на планиране/актуализиране, наблюдение и оценка на изпълнението, **е следствие** от по-ниската им самооценка за собствената компетентност и от обективната им оценка за липсата на достатъчен капацитет – финансов и човешки - за пълноценно включване в цялостния процес на планиране, изпълнение и мониторинг на регионалната политика на местно ниво.

Удовлетвореност

Както и в предходното изследване, отчитаме удовлетвореност от сътрудничеството с местните власти сред всички респонденти. Тази удовлетвореност е:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

1. Свързана с действия на общинската администрация, инициирани от представителите на гражданското общество по конкретен повод, засягащ тяхната дейност: „*Те винаги са откликвали, когато ги потърсим с конкретен проблем*“, „*Никога не са ни отказвали лични срещи, изслушват ни*“; „*Те винаги са до нас, като им споделим някаква идея, те винаги се опитват да ни помогнат да я реализираме*“.
2. Степента на удовлетвореност варира в отделните общини. Във висока степен е в общините, в които има функциониращи разнообразни неправителствени организации (общините Асеновград, Златоград, Харманли), в средна степен в общините, където функционират организирани групи и където местната власт играе проактивна роля (общините Доспат, Крумовград, Момчилград) и в най-ниска степен там, където изобщо липсват функциониращи граждански групи (общините Пещера, Стамболийски).

III. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ И ИЗВОДИ

Основните констатации и изводи са представени през призмата на трите основни нива на гражданско участие:

1. **Достъп до информация.** Проактивното поведение за информиране за дейността на местните власти е станало съществена част от характера на поведение на представителите на гражданското общество. Нито един от тях не посочи липсата на информация или ограничения достъп до информация като пречка. Всички респонденти са удовлетворени от начините, по които местната власт изпълнява задължението си да предоставя информация. Същевременно, всички притежават уменията да търсят и получават необходимата им информация. Като информационни канали се използват предимно интернет страницата на общината, социалните мрежи, личните контакти.
2. **Обществени консултации.** Респондентите оценяват провеждането на обществени консултации на първия етап от изпълнение на ПИРО като формално изпълнение на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

законово изискване. Оценяват участието си в публичните дискусии върху проекта на ПИРО, когато той вече е съставен, като подценяване на собствените им възможности. Очакванията им са били да бъдат целенасочено въввлечени като експерти в този процес на по-ранен етап (това беше споделено като разочарование от непризнаване на потенциала и в никакъв случай като търсене на материална изгода).

3. Ниво на активно участие чрез диалог и партньорство, в които сътрудничеството се изразява и в съвместно поемане на отговорности на всички етапи от процеса на вземане на решения. Респондентите в изследването декларират готовност и желание да се включат пълноценно и на това ниво от партньорството **местна власт-гражданско общество**. Основният проблем пред тях е, че те не виждат подходящи форми, чрез които това би могло да се реализира. Ключов фактор за изграждане на устойчиво партньорство на това ниво е наличието на независимо от местния бюджет финансиране на граждански структури. Респондентите от общини, в които функционират местни инициативни групи от предходния програмен период, ги посочват като много положителен пример за взаимодействие между **местна власт - гражданско общество** на ниво съвместно поемане на отговорност.

В заключение, трябва да посочим, че състоянието на гражданското общество в изследваните общини не е еднородно. Това обстоятелство се дължи на комплекс от различни социално-икономически характеристики и няма отношение към големината на населеното място (община). Според данните, събрани в хода на проучването, изследваните общини могат да се разделят на три групи, според нивото на развитие на гражданското общество. В първата група, с най-висока степен на развитие, попадат общините Асеновград, Златоград, Харманли². Във втората група - общините Доспат, Крумовград, Момчилград. В третата група – общините Пещера, Стамболийски. Основните характеристики на общините от първата група са, че на тяхна територия съществуват и функционират активно

² Изреждането е по азбучен ред на общините и не отразява вторично ранжиране.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

организираните структури на гражданското общество с разнообразен предмет на дейност; имат създадени и действащи и в момента местни инициативни групи още от предходния програмен период.

Според предоставената от респондентите информация, а и от предходното проучване, се извежда необходимостта от присъствието на фигура, която да е в състояние да посредничи, да осъществи успешна групово комуникация (да фасилитира) между местните власти и гражданското общество. Съвместно с интервюираните лица съставихме четири възможни портрета на фасилитатори:

1. Представител на читалищно настоятелство или ръководител на местен утвърден творчески колектив.
2. Лидер от активно младежко сдружение.
3. Тематичен консултант – човек, който има специфични знания и умения за постигане на конкретна цел/резултат.
4. Представител на авторитетен местен бизнес. Този портрет е с най-висока степен на конфликтност, защото най-лесно може да попадне под подозрение за корисни интереси. Все пак се открие ясна тенденция, че колкото по-малко е населеното място, толкова повече е интегриран местния бизнес в общественния живот и обратно – толкова по-отчужден е той от нуждите на местното население, когато населеното място е по-голямо.

Въпреки че **констатациите и изводите** са направени чрез проучване, ограничено както чрез метода си, така и по териториален признак (включени са само 8 общини), според мнението на изследователския екип, **те са приложими за всички български общини, които се намират на съответните етапи на развитие на гражданското общество.**